

Entre línies

L'octubre de 1873, a Leipzig, un article de revista signat per B.F. s'encetava amb una anècdota atribuïda a Heinrich Heine. Es tractava d'un breu comentari, caçat al vol pel poeta, entre dos joves escolars: «Mira què et dic: aquest Jaumet és una mala peça; encara no sap declinar *mensa*». Naturalment, l'articulista expressava el seu menyspreu cap a aquesta retrògrada concepció de la cultura que jutja com exquisidesa allò que només és puerilitat. I dic «naturalment», d'una banda, perquè l'exemple del llatí ja tenia per ell mateix un sentit pejoratiu en el recent Estat alemany aferrat als seus signes d'identitat. Però, d'altra banda, perquè la major part dels lectors actuals estarien d'acord en el presupòsit que els valors morals no tenen res a veure amb el coneixement d'una llengua morta. Els més conscienciats

podrien endevinar-hi i tot la màxima perversió simbòlica d'Occident davant dels milions de persones que manté en estat d'inanició arreu del món. I, això no obstant, aquesta confortable certesa —moral, al seu torn— si més no trontollaria en assabentar-se que les inicials B. F. pertanyien segurament a Bernhard Förster, acèrrim antisemita que després esdevingué cunyat del filòsof Friedrich Nietzsche, contra la primera *Consideració intempestiva* (vegeu *Consideraciones intempestivas*

I, Alianza, Madrid, 1988) del qual apuntava aquella violenta crítica.

Malauradament, la consegüent retirada del suport a l'opinió de l'articulista o, amb una mica de sort, la revisió de l'ús que ell va fer de l'anècdota de Heine obeirien a l'habitual predomini conferit al «qui» per damunt del «què». En suma, la misèria moral que duu a marginar l'amoralitat de la gramàtica mata, amb escreix, el discerniment intel·lectual. Assedegats de judicis morals en què combregui tothom —botxins i víctimes—, però alhora incapaços de descobrir símptomes de nazisme en el diari que llegeixen cada matí, els nostres caps benpensants van, llavors, a cercar-ne les claus en llibres intolerables com *Eichmann a Jerusalem*, i canonitzen pensadores mediocres com Hannah Arendt.

Mercè Rius

El 2006, amb pocs mesos de diferència, en plena maduresa vital i creativa, ens han deixat dues de les personalitats poètiques valencianes més singulars i significatives, Manel Garcia Grau i Toni Mestre. I dic personalitats poètiques perquè aqueixa significació que destaque, aqueixa importància que tingueren, que tenen, dins el paisatge literari valencià, va més enllà i recolza en arrels més profundes que l'estricta i, d'altra banda, indubtable qualitat de les seues respectives obres.

Els dos, tant el Toni com el Manel, tot i tenir trajectòries i veus diferents, puix diferents eren els moments històrics en els quals començaren a escriure, partien d'aqueix concepte de la poesia que l'entén no sols com a font de plaer estètic, que també, sinó, així mateix, com a eina de coneixement i d'expressió del món per a poder canviar-lo en allò que cal. Que és molt. I més encara en un país, com aquest seu i nostre, a la transformació del qual dedicaren les seues energies creadores des de

Dos poetes

diferents camps, des de diferents trinxeres, des de l'amor, sempre, més veritat i més dolor.

És per això que no només els seus versos mereixen quedar en la memòria i l'imaginari d'aquest poble, sinó també —i sobretot, m'atreviria a dir— el seu exemple de poetes compromesos, des de l'obra i des de la vida, amb un sentit crític de la realitat, de les realitats tan enemigues que ens envolten.

Sé que aquestes dues paraules que he utilitzat per a definir-los, poetes compromesos, poden alçar totes les alarmes i tots els somriures mig burletes dels que pensen que això del compromís i la literatura és una qüestió del

passat, «superada», que a hores d'ara perjudica, més que beneficia, l'obra i l'escriptor als quals pot aplicar-se. Però a mi no em fan por. Al contrari. Perquè si bé és cert que aqueix «compromís» no fa bona una obra dolenta, sí que és cert que encomana a una obra de qualitat —com són la de Toni Mestre i la de Manel Garcia Grau— i al seu autor una significació més profunda i permanent.

En un temps i en un país tan plens d'oblits i de renúncies com els que ens toca viure, tan plens de paraules lleugeres i amables, hipòcrites, rapiñaires, ens són imprescindibles actituds i paraules, trajectòries tan coherents i clares com les que ens han deixat aquests dos poetes que se'ns n'han anat tan prompte. Orfes ja dels seus bells somriures càlids i bondadosos, mantinguem viu, seguint-lo, l'exemple de vida i d'escriptura que ens han llegat.

Marc Granell